

D.E.U. br. 25 / 002

**HRVATSKI SABOR
ODBOR ZA OBRANU**

KLASA: 022-03/25-01/65
URBROJ: 6521-26-25-2
Zagreb, 26. rujna 2025.

**PREDSJEDNICA ODBORA ZA
EUROPSKE POSLOVE
Gđa Jelena Miloš**

PREDMET: Mišljenje o Stajalištu Republike Hrvatske o Zajedničkoj komunikaciji Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o Europskoj strategiji za Uniju pripravnosti JOIN (2025) 130, D.E.U. br. 25/002;

Odbor za obranu Hrvatskoga sabora, na 13. sjednici održanoj 26. rujna 2025. godine, razmotrio je **Stajalište Republike Hrvatske o Zajedničkoj komunikaciji Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o Europskoj strategiji za Uniju pripravnosti JOIN (2025) 130, D.E.U. br. 25/002**, koje je, sukladno članku 154. stavku 1. Poslovnika Hrvatskoga sabora Odbor za europske poslove prosljedio Odboru za obranu, aktom od 8. srpnja 2025. godine. Dokument Europske unije nalazi se u Radnom programu za razmatranje stajališta Republike Hrvatske za 2025. godinu.

Komisija je predmetnu Zajedničku komunikaciju objavila 26. ožujka 2025., u sklopu inicijative „Unijina strategija za pripravnost“ iz Programa rada Europske komisije za 2025.

Stajalište Republike Hrvatske o Zajedničkoj komunikaciji usvojila je Koordinacija za vanjsku i europsku politiku Vlade Republike Hrvatske Zaključkom: KLASA: 022-03/25-07/158, URBROJ: 50301-21/06-25-3 na sjednici održanoj 13. svibnja 2025.

Europska unija je 26. ožujka 2025. objavila Europsku strategiju za Uniju pripravnosti koja čini cjelinu s nedavno objavljenom Bijelom knjigom europske obrane, novom europskom Strategijom unutarnje sigurnosti i nadolazećim Europskim demokratskim štitom.

Stajalište Republike Hrvatske predstavili su državni tajnici iz Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva obrane. U uvodnom dijelu navedeno je kako se Europa našla u novim okolnostima sve većeg rizika i neizvjesnosti. Nezakoniti agresivni rat Rusije protiv Ukrajine, sve veće geopolitičke napetosti, hibridni i kibernetički napadi pod pokroviteljstvom države, sabotaze ključnih resursa, inozemno uplitanje i manipuliranje informacijama, kao i elektroničko ratovanje postali su trajno obilježje današnje stvarnosti. EU je do sada upravljala krizama reaktivno, a ne proaktivno.

Strategijom se nastoji poboljšati civilna i vojna pripravnost te otpornost EU-a na buduće krize kako bi svi akteri bili spremni i sposobni u slučaju potrebe brzo i učinkovito odgovoriti. U svrhu bolje pripravnosti Europe, potrebna je bolja koordinacija među državama članicama, drugim dionicima i međunarodnim partnerima, posebno partnerima u procesu proširenja i susjedstvu, čija su pripravnost i otpornost ključne za sigurnost Unije. Cilj je upotpuniti nacionalne napore u pogledu pripravnosti i otpornosti kroz bolju koordinaciju i učinkovitost. Strategija se temelji na integriranom pristupu i kroz 30 ključnih mjera i detaljan akcijski plan za ostvarivanje ciljeva Unije za pripravnost u razdoblju 2025.-2027. obuhvaća sve ugroze, te obuhvaća cijelo društvo i sve razine vlasti. Mjere za provođenje Strategije raspoređene su u sedam područja: i) predviđanje i planiranje, ii) otpornost ključnih društvenih funkcija, iii)

pripravnost stanovništva, iv) javno-privatna suradnja, v) civilno-vojna suradnja, vi) koordinacija odgovora na krizu, vii) otpornost ojačana vanjskim partnerstvima.

U odnosu na Strategiju istaknute su najvažnije činjenice koje se odnose na Hrvatsku. Republika Hrvatska podržava donošenje Europske strategije za Uniju pripravnosti od koje se očekuje da će omogućiti poboljšanje civilne i vojne pripravnosti i otpornosti te spremnosti na buduće krize. Pritom se ocjenjuje kako će usvajanje Strategije pomoći unapređenju nacionalne pripravnosti i otpornosti jačanjem učinkovitog i koordiniranog djelovanja na EU razini i da predstavlja korak u nadopunjavanju i objedinjavanju napora država članica u jačanju zajedničke pripravnosti i otpornosti. Hrvatska podržava uvođenje minimalnih kriterija pripravnosti za bolnice, škole, telekomunikacije i sl. Pored toga, podupire se stvaranje zaliha ključne opreme poput medicinskih materijala, vode i drugih ključnih prirodnih resursa koji su neophodni za stanovništvo, jačanje pripravnosti stanovništva tzv. promicanjem i poticanjem osobne pripremljenosti stanovništva po uzoru na način uređivanja tih pitanja u prošlim vremenima na ovom prostoru. Tada se je kroz školski kurikulum regulirala osobna i civilna zaštita, elementarna prva pomoć i zaštita stanovništva. Na sličan način planira se i sada uključiti pripravnost u školske kurikule i osposobljavanje odgojno-obrazovnog osoblja, izvijestila je državna tajnica. Također se planira izraditi smjernice za postizanje elementarne pripravnosti da svatko bude samodostatan od najmanje 72 sata. Pored toga velika važnost pridaje se provođenju redovitih vojnih vježbi s vatrogascima i zdravstvenim djelatnicima.

Europa se suočava s cijelim nizom izazova, od kibernetičkih prijetnji do klimatskih promjena, a sada je nastupio trenutak da se EU na razini svih država članica uveže u sustav i ujednači u sposobnostima, jer su neke članice na višoj odnosno na nižoj razini pripravnosti. Europa je do sada imala mogućnost djelovati reaktivno, dok su neke članice, uključujući i Republiku Hrvatsku, morale biti proaktivne. Hrvatska pozdravlja jačanje civilne i vojne pripreme na političkoj i operativno-tehničkoj vojnoj razini. U tom smislu 30 ključnih mjera i detaljan akcijski plan u Strategiji imaju snažnu podršku Hrvatske. Pri tome se naglašavaju neke točke, primjerice razvoj standarda za planiranje i ulaganje u opremu i infrastrukturu s dvojnoučnom namjenom. Hrvatska tu mjeru već i provodi, primjerice dvojna namjena zrakoplova Canadair. Ova Strategija predviđa razvoj i formalizaciju dvojne namjene infrastrukture na razini svih država članica.

Pored toga, predviđa se javno-privatna suradnja na novoj razini, primjerice u smislu za osiguravanje dobave kritičnih lanaca opskrbe hranom u slučaju nekih kriznih situacija. Doći će do objedinjavanja kapaciteta u okviru EU centra koji će voditi računa da sve države članice budu na približno istoj razini. Europa mora bolje razumjeti za što se treba pripremati, jer iako je EU u zadnje vrijeme značajno unaprijedila svoje instrumente za upravljanje krizama, tim instrumentima i dalje upravljaju razne institucije i agencije, te je sada potrebno formirati sustav piramidalnog upravljanja gdje se lakše komunicira, gdje su svi kapaciteti objedinjeni.

Konkretno značenje za Hrvatsku koje proizlazi iz navedenoga očrtava se u tri činjenice: i) da mora doći do revizije nacionalnih planova pripravnosti i zakonodavstva koje regulira to područje, ii) dobra mogućnost je financiranje hrvatskih potreba na ovu temu iz EU fondova, iii) bolja infrastruktura i transparentnost u kriznom upravljanju odnosno jačanje suradnje sa privatnim sektorom.

Strategija daje čvrst okvir, a obveze koje proizlaze iz navedenoga je da države to moraju poštovati i integrirati u svoju praksu i u zakonodavstvo što posljedično znači revizija postojećeg zakonodavstva. Također, planira se jačanje transeuropske prometne mreže u svrhu bolje vojne pokretljivosti pri čemu se misli na izgradnju i rekonstrukciju infrastrukture.

Državni tajnik u Ministarstvu obrane istaknuo je kako Strategija jasno prepoznaje davanje prednosti projektima infrastrukture civilno-vojne namjene. U tom kontekstu spomenuto je korištenje sredstava iz EU fondova te poduzetim radnjama koje je Ministarstvo obrane u suradnji s Ministarstvom unutarnjih poslova i Ministarstvom mora, prometa i infrastrukture poduzelo radi korištenja tih sredstava, a jedan od konkretnih aktualnih ciljeva je izgradnja treće trake obilaznice oko Zagreba prema Karlovcu, što je vojsci vrlo važno zbog vojne pokretljivosti.

U tim planovima Europska unija oslanja se na preporuke NATO-a. Što se tiče područja EU-a, NATO ima svoje vrlo važne koridore, pa je tako Hrvatska uspjela da se u koridor autoceste od Rijeke do Zagreba uvrsti i pravac prema Slavonskom Brodu i Osijeku i na taj način da se usmjere ti prometni tokovi kroz Hrvatsku. Također je istaknuto da Hrvatska nastoji produžiti koridor koji ide od pravca Rijeke prema Splitu, Pločama i Dubrovniku u koji će se nastojati uvrstiti i Dubrovačka zračna luka i pomorska luka na popis „hot spotova“, kako bi ih se uključilo u dodatno financiranje buduće trase autoceste.

U raspravi je ocijenjeno kako je Strategija sveobuhvatna, dobro razrađena i usklađena sa svim stavovima EU-a, te je izneseno mišljenje kako bi bilo potrebno da se na zatvorenoj sjednici Odbora za obranu razmotri pitanje trenutne pozicije i stanja Republike Hrvatske u odnosu na predviđene mjere. Posebice u pogledu provjere situacije vezano uz stvaranje zaliha, samodostatnosti stanovništva u prvih 72 sata krize, mogućnosti zaštite stanovništva i načinu komunikacije odnosno raspraviti pitanje jesu li građani na tom planu dovoljno informirani.

S druge strane iznesena je ocjena kako je EU-a neučinkovita posebice ako se uzme u obzir da je ruska okupacija poluotoka Krima poduzeta prije više od jedanaest godina odnosno 2014. Hrvatska je u to vrijeme, nažalost, započela proces smanjenja OS RH. Nadalje, navedeno je kako Europska unija nije prepoznala važnost tog trenutka i tek nakon tri i pol godine rata u Ukrajini predlaže mjere pripravnosti, a sličnu dinamiku slijedi i Republika Hrvatska. U tom pogledu Hrvatska treba biti puno proaktivnija kako bi osigurala nacionalne interese, suverenitet i sigurnost građana.

U raspravi je također navedeno kako je NATO u odnosu na EU, značajno proaktivniji te kako je unazad 15 godina prepoznao važnost nekih tema poput pitanja pripravnosti vojnih snaga i njihove mentalne otpornosti, a slijedom dugogodišnjih aktivnosti i zapaženih rezultata hrvatskih stručnjaka NATO je donio odluku kojom je 2013. Hrvatsku proglasio centrom izvrsnosti za mentalnu spremnost odnosno mentalno zdravlje, ali to nažalost, nitko nije prepoznao.

Činjenica je da u zonu nacionalne odgovornosti svake države spada pitanje obrane suvereniteta i teritorijalnog integriteta bez obzira na članstvo u EU-i ili NATO-u. EU se do sada nije bavila obrambenim pripremama i planiranjem, a na nacionalnoj razini trebali su se razvijati sustavi pripreme za obranu. Kroz predmetnu Strategiju Europska unija prepoznaje i jasno ukazuje na dvije stvari, a to je obrambena i civilna priprema. Obje pripreme trebaju biti jedinstvene, integrirane i međusobno dobro uvezane i planirane. Kao dobar primjer spomenut je pristup skandinavskih zemalja koje prakticiraju totalni sustav organiziranja zemlje u obrani što znači da su u sustav obrambenih priprema uvrštene sve komponente obrane, uključujući i građanstvo. Naglašeno je kako se iz sustava ne smije izostaviti priprema građanstva, već stanovništvo treba pripremiti na koji način se može uključiti, i ostvariti svoju ulogu kao civil, jer se ne može obavezati građane da se uključe u obranu, ukoliko nemaju određenu razinu edukacije, osposobljavanja i uvježbavanja. Istaknuto je kako je to pitanje dugo vremena bilo zanemarivano kako kroz sustav edukacije tako i kroz sustav uvježbavanja.

Nadalje, u raspravi je izneseno mišljenje kako je Republika Hrvatska kroz dio zakona izbrisala neke obveze vezane uz obranu, primjerice kroz zakon o gradnji gdje je izostavljena obveza građenja atomskih skloništa prilikom izgradnje novih zgrada. Također ne postoji niti obveza za održavanje sadašnjih atomskih skloništa ili onih koja su prilagođena drugoj svrsi. U tom kontekstu iznesen je prijedlog kako bi se u zakon trebalo unijeti obvezu za svakog graditelja da u prostorno-planskoj dokumentaciji planira izgradnju atomskog skloništa. Pored toga izneseno je mišljenje kako bi se u suradnji s Ravnateljstvom za robne zalihe u Ministarstvu gospodarstva trebalo izvršiti provjeru stanja zaliha u Republici Hrvatskoj. U tom pogledu navedeno je, kako u aktualnoj geopolitičkoj situaciji kada se sve češće iznose prijetnje atomskim strateškim naoružanjem, potrebno je izvršiti reviziju stanja kompletne zaštitne opreme za potrebe zaštite stanovništva.

Nadalje, pozitivno je ocijenjena mjera kojom se u okviru Strategije planira suradnja sa privatnim sektorom pri čemu je istaknuto kako upravo države koje imaju snažna gospodarstva

razvijaju suradnju s privatnim sektorom. U raspravi je više puta ponovljeno mišljenje kako se Republika Hrvatska kao članica Europske unije također treba oslanjati i na vlastite snage i kapacitete te pritom koristiti iskustva iz Domovinskog rata kao i recentna u vrijeme COVID 19 pandemije. U tom kontekstu izneseno je mišljenje kako Hrvatska raspolaže kvalitetnim stručnim i znanstvenim kadrom i u okviru Sveučilišta obrane i sigurnosti koje je potrebno angažirati pri izradi analiza, planova i priprema.

Odbor za obranu je nakon provedene rasprave, jednoglasno (sa deset glasova „za“) donio sljedeće

MIŠLJENJE

**Podržava se Stajalište Republike Hrvatske o Zajedničkoj komunikaciji Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o Europskoj strategiji za Uniju pripravnosti
JOIN (2025) 130, D.E.U. br. 25/002**

PREDSJEDNIK ODBORA
Arsen Bauk

